

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.REDACCIÓ: Manacor: Amador, 3.
Palma, sucursal: General Barceló, 1.
ADMINISTRACIÓ: Manacor: Ferrer, 5.
Palma, sucursal: Gral. Barceló, 1.

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A. Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol, Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A. Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alemar y Fontdevila, Brossa.

Parla En Revenjoli. Escoltan i oireu

Ventays

N'haurem de calar un ratx a n-es paperots anticlericals de Mallorca i fora-Mallorca, que seguexen entaferrant barbaridats, doys mènes, animalades i calúnias contra l'Església i totes ses coses de Deu. Es que no se'n saben estar es malenats. I lo que fan més, es compassió. Son víctimes d'En Banyeta Verda que duen dins el cos, i ¿com voleu que fassen tracte bo ni donin passa a s'en-endret? Si no fessen mal a n-ets altres, les dexariem cantar. Per capturarlos fins allà ont poguem envers d'axò, es que troban qu'es cosa d'arrambarlos uns quants ventays, plens de misericòrdia, axò sí. Es allo de *qui't vol bé, t' farà plorar*.... ¡Hala, idò, parau, anticlericalexos bobianetxos!

I

«S'Animalot pudent» ja no va d'aglans

Axi hu diu clar i llampant dissapte passat, i dona per raó que en Revenjoli, es un «mal educat», un «pocaverkonya», i que «no hu paga sa pesca» per haver de «refutar ets seus erros y ses seues mentides y viollades», i per lo metex el vol dexar «dueño absolut de sa situació», i que «no permetrà que nengú, ni hasta madó Simona, el prengue en serio», i que «dona s'esclusiva» a n-En «Pinyol» «per tractarlo en sátira y buria».—I efectivament, en totes ses quatre planes de s'Animalot no hi treu es nas sa «sátira» ni sa «buria» de cap animalenc potenc ni carabassenc, ni de «mado Simona» ni des metex «Pinyol» pinyolíssim contra En Revenjoli ni contra cap capellá, Vicari, Rector, ni coses d'Església. De manera que qualque cosa ha conseguit En Revenjoli, donant ventim a s'Animalot: ferlo callar envers de capellans i coses d'Església. Si seguex per aquex bon camí s'Animalot, dexarem de tractarlo de lo qu'es estat fins ara. Pero si hi torna, li farem sebre demunt ses seues costelles los set que pertanyen.—En quant a n-En Pinyol pinyolíssim, esperam ab bona devoció se seua «sátira y buria» contra noltros. En saben la prima de qui es ell i quina es sa seua vida i miracles; i, si se'n vé ab cinc sous quatre sous, li cantarem una lletania, que hi porán llogar cadiretes. ¡Bons estam noltros per dexarmos estamenetjar per un tarambana, per un bréndola com En Pinyol.

II

Pornografia «animalenca»

E-hu té molt mal de fer s'Animalot pudent sortir a rotlo sense ofendre sa Moral o sa Relligió. Dissapte passat,

gracies a Deu, no posa res contra sa Relligió, pero se'n du ses tornes sa Moral, ja que posa un pas succeit de dues allotes que ab sa mare i els seus enamorats se'n anaren es *dia de l'Angel* a fer es pan-caritat a sa Font-Santa de devora Ciutat, i se'n dugueren, per ferhi una truyta, una dotzena i mitja d'ous, qu'un des dos enamorats, d'amagat, buydá d'ins a betza foradantlos a un cap. Com elles se'n temeren, li armaren un escándol sobre aquells ous; pero s'Animalot e-hu posa de tal manera i juga ab aquell mot tan malignament, que resulta una escena de lo més vert, de lo més porc, que fa empegueir qualsevol, per poc empeguidor que tenga. Axò demostra lo qu'es s'Animalot; un animalot animalíssim, que s'hi bolca com aquells que grunyen.—¡Que hu tenguen en conte es bobians i es biduins qu'encaira tenen es poc sentit comú i es mal gust de comprar i lletgir s'Animalot, pero que tampoc no s'agraden de vert, i son axí metex persones decents! ¡No, ses persones decents no'l poren favorir ni prendre ab ses mans, en no esser per esquexarlo o potetjarlo, que es lo que's merex!

III

Armonies republicaues

N'executa un ratx En J. Moya demunt s'in-Justicia de dissapte passat. Ja sabeu que's republicans de Mallorca feren, es dia de l'Angel, aquell grandios aplec a Esporles, fenomenal, piramidal, colossal, garrafal, aont s'aplegaren unes trenta persones. Idò mos conta En J. Moya que's republicans de Palma volien qu'aquell aplec fos *conjuncionista*, axò es per unir-se que fos republicans i socialistes mallorquins a sa *conjunció* de N'Azcarate i En Pau Iglesias, que pegaren dins ses Corts aquella gran batcollada a n-En Lerroux i a tots es lerrouxistes en lo de sa *portada d'aygos*, i lo des *ciment, cals i guix* de Barcelona, aquells negocis brutíssims, escandalosíssims des lerrouxistes de Barcelona, aont tractaven de robar milions de pessetes. Idò conta En J. Moya qu'ell i ets escolans d'amén manacorins que l'acompanyaven, e-hu varen aturar que s'aplec fos *conjuncionista*, axò es, per fer costat a N'Azcarate i a n-En Pau Iglesias.—També mos fa a sebre que, si ets altres republicans, es qui no son d'En Lerroux, pnjaven a n-es Poder, ja's barayarien quant haurien de publicar es primer decret republicá. De manera qu'un republicano tan gros com En J. Moya confessa que si's republica entraven, lo primer que farien, seria barayarse.—Pero En J. Moya diu que serien ets altres republicans que farien axò; ells, es lerrouxistes, no. Pero el fa mentider lo que passa ara a Barcelona, que's lerrouxistes comanden a

s'Ajuntament, i ja hi ha una temporada que no fan més que barayarse ells ab ells, fins a n-es punt de que s'altre dia dos retjidors, lerrouxistes, s'embotonaren com-e dos cans de bou, i se repartiren serves, nesples, castanyes i tota altra classe de fruyta per l'estil; i fins i tot dos retgidors lerrouxistes han comprat un diari per fer la guerra a n-es d'En Lerroux, i un Retgidor lerrouxista se'permeté dins s'Ajuntament, en sessió, censurar En Lerroux. ¡Axò seria tota Espanya, es dia que pujassen a n-es Poder es lerrouxistes, que no hi pujarán may! aqueixa es sa nostra sort.

IV

¡Quina mentida més disforja!

Mos conta En J. Moya que, si ells pujaven a n-es Poder, a l'acte ja porien governar ab un programa complet, sense duptes ni baubetjar cap mica, ab una Constitució perfecta, ab un pla i una organizació aont no hi faltaria res, i que resoldrien totes ses dificultats i hu compondrien i hu aplanarien tot. ¡Quina mentida més disforja! ¿No comanden es lerrouxistes a s'Ajuntament de Barcelona? I ¿qu'es lo que hi passa més qu'escándols, desgavells, barayes, robatorums? ¿Quant n'hi havia haguts tants i de tan grossos? Aont han demostrat es lerrouxistes tenir tal pla ni tal programa de Govern per porer governar axí com governen ses persones decents, ses persones honrades? Tenien una magnífica avinentesa de demostrar que posseien tal pla, tal programa, comandant, com comanden, a s'Ajuntament de Barcelona; pero lo qu'han demostrat, es que's seu pla i es seu programa no es altra cosa més que aferrar allà ont poren, robar com es bandetjats de Serra-Morena: i, si no hi ha per tots, disputarse sa presa a cops de puny i ab altres armes pitjors donant un espectacle es més indigne i avergonyidor. Si, a n-axò se reduex es pla i es programa de Govern des lerrouxistes: fer navegar l'ungla fins allà ont se puga, umplirse ses butxes fins que n'hi cápiga, i a n-es qui fassa nosa, llevarlo des mitx ab un esquitx de canó o una ponyida. Es allò qu'En Lerroux digné a n-es seus demunt es paperot *La Rebeldia* la primeria des setembre de 1906: «Robau, calau foc, matau, alsau es vel a ses novicies, i abusaune». ¡Gran, magnífic, honradíssim pla de Govern! ¡Ni es bandetjats de Serra-Morena havien tengut pit per proclamarne cap de consemblant! Aquells bandetjats tenien pit per ferho; pero tant com proclamarho i ferse'n grossos i donarho com-e regla de vida, ¡no s'hi atreviren may! ¡O lerrouxistes, grossa es sa vostra glòria! ¡heu fets bons es bandetjats de Serra-Morena! ¡Pobre Espanya, si arribava a caure dins ses vostres ungles! ¡Seria feres!

V

¡Grans veritats!

Esglayavosne! ¡les diu s'in-Justicia d'En J. Moya, dissapte passat! Diu que li «agradaria» que's republicans «no fessen ses coses de qualsevol manera», que «les fessen bé»; que «voldria que's republicans demostrassen que están capacitats per governar»; i llavò los fa avinent que, «qui no's sap governar a sí metex, no pot governar ets altres». De manera que, segons En J. Moya, es republicans «fan ses coses de qualsevol manera», «no les fan bé», «no poren governar ets altres» perque «no's saben governar a sí metexos», i que fins i tot «están incapacitats per governar». ¿E-hu sentiu, republicanetxos de Manacor i de fora-Manacor? Es En J. Moya qu'aquesta vegada vos entaferra aquexes grans veritats! Escoltaulovos, ara que vos diu ver. ¡Ja hu es gros que no diga mentides aquest estornell! Lo qu'aquest pic ha endevinat de tot!

VI

Més barbaridats des discursot d'En Lerroux

En posa un enfilay s'in-Justicia de dissapte passat. Pero resulta una cosa tan buyda i tan desgavellada, que fins tot i in-Justicia no ha tengut pit per posar tot es discursot; només en posa trossos, i ¡bona nit, pastora! Ha fet bé. Es natural que's lerrouxistes no'n vulguen fer gayre menjaret de tal discursot perque li va valer a n-En Lerroux sa gran planissada que li dona En Lacierva, que'l posá en ridícul i li fé mostrar sa filassa horrorosamente. En Lacierva li prová una vegada més que, fins sa derreria de tot ell, En Lerroux, va esser carn i ungla d'En Ferrer, «capitá de lladres, incendiari i assassins», i que trebanyaven plegats per fer sa revolució, axí com ells l'entenien, per destruirho tot, i matar tots es capitalistes tots es militars, tots es capellans i freres, etc.—Perque heu de sebre qu'En Lerroux comensá's seu discursot dient que just parlaria des procés-Ferrer; i llavò se passá dues hores parlant de tots ets antecedents de sa política conservadora i d'En Maura, des renous que hi hagué fa anys a Jumilla, a Infiesto, a Salamanca, que tenien tant que veure ab so procés-Ferrer com es... bigots d'En Lerroux ab ses tempores. I llavò l'homo ab ses lleys ab sa má, ell que no es misser i sap tant de lleys com s'ase d'ensafranar, se volgué aficar a fer veure que's procés d'En Ferrer estava mal fet i ple d'ilegalitats i de vicis de militat; i naturalment, li sortí un cent-cames, que feya llástima a totes ses persones enteses. Una de ses proves de que's procés d'En Ferrer es una ilegalitat que'l fa nul de rel, es que sa declara-

ció d'un testimoni de Masnou no du sa firma des secretari des tribunal; pero se dona's cas célebre de qu'aquel testimoni diu que «no sap absolutament res de lo que li demana's tribunal». De manera que tal testimoni no servia ni servi gens, ni per condemnar ni per absoldre En Ferrer. I posat En Lerroux a dir vicis de nul lit des procès-Ferrer, en digué altres dos de ferests, d'aquells que fan arrissar es cabeyes: 1. Sa lley diu que's jutje ha de llegir a n-es reu i n-es seu Defensor «es càrrec que resulten» contra's reu; idò a n-es procès d'En Ferrer los lletji, no es jutje, sino es secretari davant es jutje. 2. En lloc de lletjar a n-En Ferrer i es seu Defensor es càrrecs que resultaven contra ell, los lletjiren tot es *sumari*, aont, naturalment, e-hi havia tots aquells càrrecs fil per randa. ¿Es possible imaginar dues ilegalitats més aborronadores qu'aquexas dues? I çencara duptaria negú que, al manco per axo es procès d'En Ferrer es nul, pero ben nul! ¿Com es vella lissa! que si ha negú que dupt, merex que'l fassen jeure ab sos talons darrera! Es qu'aquex Lerroux ab ses lleys ab sa mà es, capaç de... fer viure un mort. ¡Pobres reus qu'ell defensás, si fos misser! ¡Ni N'Emilianetxo Iglesias e-hu faria pitjor! Pero çom no hu veu En Lerroux que es qui es sabater, ha de fer sabates, i no de misser? ¡«Dau l'art al qui l'ha», Sr. Lerroux, i no fareu tantes de riayes!

VII

Es discursot d'En Sol i Ortega

En Sol i Ortega té molt de cap axi metex, pero es un des misserots més misserots d'Espanya. Volgué parlar des procès-Ferrer, per no esser manco que's altres diputats republicans, i no tengué altre remey qu'amollar un bon roy de desbarats i altres erbes. S'in-Justicia dissapte passat, en copia uns quants bocins per mostra. En Sol i Ortega, homo venjatiu i betzerriós, la du des tribunals militars i des Govern censervador perque'l processaren per lo de sa «setmana trágica», per considerarlo complicat de mala manera en aquells fets revolucionaris d'etern aprobi; i l'homo, naturalment, no se'n sap treure paraula bona. Per ell en tot es crims i atentats espantossissims de sa «setmana trágica», no hi hagué altre criminal més qu'En Maura i En Lacierva. Tots es qui calaren foc, profanaren cadàvers, robaren, mataren, feren foc a ses tropes desde balcones, terrats i barricades, tots es qui feren aquella partida de crims que constituiren sa «setmana trágica», tots son innocents, uns santets en vida, qu'es una llástima com no los posen dalt un altar. ¿No es ver qu'es un paper... «dignissim» es d'En Sol i Ortega, i qu'es comprèn perfectament que s'in-Justicia el posi dalt es niguls? Ara ses persones decents ja saben massa com l'han de judicar a n-En Sol i Ortega. «¡Te con-nexem, erbeta! ¡periol te dius!

VIII

En J. Moya dijuntant, entregat a s'astinència, plorant i fent oració.

Sí, ell metex e hu va fer a sebre a n-es trenta republicans que's dia de

l'Angel s'aplegaren a Esporles: les va dir qu'es «víctima de sa calúnnia esgrimida Deu sap per quines funestes mans» ¿Quines son, Sr. J. Moya, aquexes «funestes mans»? Fins ara només teniem noticia de llengos o de boques «calumniadores». De que hi hagués «mans» que «calumniassen» no'n teniem noticia, ni hu havíem sentit dir may. ¡Es gros axi metex unes «mans» «calumniar», i «calumniar» sobre tot un angelet de Deu com En J. Moya. I es estat, segons vetx, tan gros es fester de ses «calumnies» d'aquelles «funestes mans», que declará En J. Moya davant es grandíós *aplec* de de trenta republicans a Esporles, que «necessita dijuntar».—Idò, homo sant de Deu, çom no us aprofitáreu de sa corema qu'hem passada? ¿Que tan metex en féreu cap ni mitx de dijuntar? M'engana qu'n fésseu cap! I, axò que diguéreu a Esporles: «Es meu esperit necessita astinència; tenc qu'haverme de retirar a n-es putx, necessit soledat; allá ploraré i faré oració p'es triuf des nostros ideals», axò es, sa República.—Pero ¿qu'es que vos han fet, Sr. J. Moya? ¿Qui es estat s'atrevit que vos ha enutjat d'aquesta manera? ¿Son es republicanetxos de Manacor o de Ciutat? ¿Quina la vos han feta? Parlau clar, homo sant de Deu? ... ¿Que «necessitau» «astinència»? E hu creym axi; i molta que n'heu mester! ¿I fins ara no vos n'éreu temut? Escoltau! i, si no es massa preguntat, ¿a n-e quin «putx» teniu pensat de «retiravos»? ¿A n-es de So'n Talent o a n-es de So'n Fam? ¡Ja seria ben hora de que prenguésseu es «retir»!... I mirau, si de totes maneres estau resolt a «plorar», ja que hi sereu, vos convendria a caramull «plorar» de tot cor es vostros pecats, que no son pocs ni petits es qu'heu comesos demunt es vostro paperot i tirant discursos a n-es vostros biduins. En quant a lo que deys que «fareu oració p'es triuf des vostros ideals», pe'sa vostra república, permeteume que vos diga que no fereu tec, que tal «oració» vos farà fetxida. ¿Com no hu veys que d'«oració» no més se'n fa a Deu; que es una barbaridat feresta anar a demanar a Deu «estriuf» d'uns «ideals» com es vostros, que son tots contra Deu i ses coses de Deu? Basta recordar quins son ets «ideals» des lerrouxistes: aquelles ordes que vos doná En Lerroux dins es setembre de 1906: ¡Robau, calau foc, matau, alsau es vel a ses novicies, i abusaune!—I çaxò heu d'anar a demanar a Deu que vos concedesca? ¿Que vos heu begut esseny de tot?

IX

¿Ay ab un buf?

Es Company Roca i Hernandez, retgidor socialista de Ciutat, va dir a s'aplec de trenta republicans d'Esporles que «sa Monarquia» ja «se troba ran de s'abisme», i que «basta un buf per ferla caure dins lo desconegut de s'oblit».—Idò ¡o republicans i socialistes! ¿com no'l pegau a n-aquex «buf»? ¿Com no la hi heu tirada encara a sa Monarquia «dins lo desconegut de s'oblit»? ¿O es qu'heu perdut s'alé? ¿Ni alé per un «buf» teniu? ¡Hala, republicans i socialistes, conjancionats de

fresc, «bufau» tots plegats, veyam si será ver lo que digué s'company Roca, qu'es tan bona de tomar sa Monarquia! ¡Ja hu val ab aquest company Roca! ¡Ell se'n treu qualcuna que val sa barba d'un soldat!

X

Se República de Portugal

¿Com es que's paperots republicans i socialistetxos de Mallorca no'n diuen res de sa gran República portuguesa? A s'aplec que feren es republicans a Sóller dins s'octubre, cantaren ses escoléncies de sa República de Portugal suposant qu'allò seria ben aviat un paradís de delícies, que tothom s'hi aufegaria dins se baldor i que no sabrien es portuguesos que n'havien de fer des doblers, tants com en tendrien. ¿Com es, idò, qu'ara a n-es grandíós *aplec* d'Esporles, aont tan metex s'aplegaren trenta persones, cap d'ets oradors se'n recordá de sa República de Portugal, o al manco *El Ideal* no hu diu? Es metexos republicans n'están empegueits; per axò no'n parlen. Sa República de Portugal resulta un fracás, tant o més que s'espanyola de l'any 1873; Portugal ab sa República, en lloc de millorar gens, ha pitjorat; tots es qui tenen qualque cosa que perdre, en fugen si poren, perque hi fa un habitat del dimoni. Es populatje comanda, s'exércit está desmoralizat, es monárquics conspiren; i es republicans que no tenen sa pella p'es mánee perque no hi ha mánee per tots, conspiren també. Fa més de mitj any qu'entrá sa República, i encara es s'hora que no han convocades eleccions aont sa Nació, en nom de la qual es revolucionaris tomaren sa Monarquia, puga fer sentir sa seua voluntat. I ¿per que no han convocades eleccions? Senzillament perque es Govern Provisional no está gens segur de que sa majoria de voits li sia favorable; i per axò, per defogir d'una derrota, per anar preparant s'opinió, axò es, per anar embuyant sa cosa, i forsar i coaccionar sa voluntat nacional. Aquells grans demócrates des Govern, aquells grans estalons de sa voluntat nacional, van perllongant i perllongant ses eleccions per que no'n surti sa verdadera voluntat nacional, sino sa d'ells, sa des republicans. De manera que per tot mós trobam ab lo metex: es republicans no son més qu'uns opressors, uns despotes, uns falsificadors de sa voluntat nacional, uns gran fariseus, uns grans hipocrites, uns grans far-sants.—Un diari alemany, *Frankfurter Zeitung*, en fa una pintura funesta de s'estat de sa República portuguesa; vé a dirne tot axò qu' acabam d'espressar, i diu més: que, si aviat no's fan ses eleccions i no s'hi fan ab tota legalitat, s'armará una contra-revolució ferotje, que, o bé tomará sa República, o creará un partit prou fort per no dexarla viure en pau i constituir una lluyta, una guerra civil permanent, qu' acabi d'esser sa ruina de Portugal.

Ah! es que no basta posar sa República. Si es republicans no son una gent sencera, condreta, honrada, sa República resulta un *pegat a un banc*, sa carabina de Fray Ambros.

XI

«Visques» a n-En Ferrer

A s'aplec des trenta republicans i socialistes d'Esporles se donaren *visques* a n-En Ferrer, «capitá de lladres, incendiari i assassins», aquell gran porc, que sa dona n'hagué de fogir i s'aplegá ell ab una partida de males-fembres, saupantlos grans candidats, arribant a esser milionari, mentres que tenia abandonades ses seues fives, que s'havien de viure a París des trist jornal, una fent de comedianta a teatrets de mala mort, s'altra encistant galletes, i una d'elles havia de tenir es seus fions malalts a l'hospital; i mentres a ses fives no les dexá a n-es testament més que just sa petita cantitat que senyala sa lley francesa, a sa seua *amiga* Na Soledat Villafranca li dexá per viure sense estretors ni maldecaps. Axò era aquest *gran homo* que's republicans victoretjen; axo es ara es Deu més gros des republicans. Ells li criden *visca!* pero es ben mort, i no resucitará ab tots es *visques* des republicans, socialistes i anarquistes. I lo salat es que's republicans qu'ara criden que *visqui*, ab ses declaracions que prestaren dins sa causa, foren es motiu de que'l fusellassen. Sí, ells, es republicans, ab ses seues declaracions carregaren es fusells i estiraren a n-es gatet, i ja hu cree que ab aquells tirs En Ferrer se'n aná a l'alrte mon més que depressa. ¡Pobres republicans! bé poren cridar *visca!* tant a n-En Ferrer com a sa República! Ni un ni s'altra *viurán!* ¡tant un com s'altra son ben morts!

XII

Ocurrències de D. Lluís Martí

Presidia s'aplec des trenta republicans i socialistes d'Esporles, i l'homo s'en va treure unes quantes de ben... originals. Va dir, per exemple, que «es consums i es problema militar son es dos únics estalons que té sa Monarquia». En quant a n-es «consums», mos agradaria que mos esplicás don Lluís com es que tal «contribució» aguanta sa Monarquia. No hu veym gens gens que l'aguant. Será que som curts de vista; per axò mos agradaria que D. Lluís mos ho esplicás, en lleureli gens. En quant a si's Militars son s'altre estaló de sa Monarquia, sols sabem que son un estaló contra's republicans, grácies a Deu, i un estaló tan fort, que farà fer sa prova des ruc a tots es republicans, socialistes i anarquistes que s'hi acostin per decantarlo. Bé hu sap D. Lluís que té mals arrambatjes aquex estaló.

També va anar a retreure D. Lluís si es *deumes* i *primicies* eren una contribució odiosa. ¿Que'n sap cap don Lluís de contribució que no hu sia? ¿Que no hu son ses contribucions que's paguen a ses repúbliques que hi ha? ¿Vol dir creu D. Lluís que, si posaven sa República, dexarien d'esser *odioses* ses contribucions? Desdiu molt des talent de D. Lluís anar a combatre ab raons tan foradades i tan nulles s'orde antic de coses, per fer veure que sa República es es remey de tots es mals.

També va dir D. Lluís que's rics

